

ANVÄND BARHETS BOKEN

Bästa sätten att göra fungerande webb

TOMMY SUNDSTRÖM

Användbarhetsbokens webbplats: www.anvandbart.se/ab

[Bokus](#)

[AdLibris](#)

[Studentlitteratur](#)

INNEHÅLL

www.anvandbart.se/ab/innehall

INNEHÅLL	3
SÅ LÄSER DU ETT RÅD	11
ANVÄNDBARHET	13
1 De fyra dörrarna	13
2 Andra användbara modeller	17
BOKEN	18
2.1 Använda Användbarhetsboken	18
2.2 Kravspecifikation	19
2.3 Är detta verkligen de bästa sätten?	20
2.4 På svenska	20
2.5 Om författaren	21
ANVÄNDARORIENTERING	22
3 Snabbkurs	23
4 Från idé till daglig rutin	23
5 Vad skall göras?	23
6 Vem är användaren?	24
6.1 Vad är användarens mål?	27
7 Utformning	28
7.1 Vision	29
7.2 Design	29
7.3 Utvärdering	30
7.4 Återkoppling	32
8 Uppföljning	32
8.1 Produktion, slutttest och lansering	32
8.2 När projektet är klart	32
9 Webbplatsen skall svara på användarens frågor	33

VARUMÄRKE	37
WEBBPROFIL	42
10 Skelett till en webbprofil	43
GRAFISK DESIGN / SE	44
11 Formens funktion	45
12 Typografi och läsbarhet	46
12.1 Textstorlek.....	46
12.2 Typsnitt.....	51
12.3 Radavstånd.....	53
12.4 Spaltbredd.....	53
12.5 Textjustering.....	56
12.6 Rubriker.....	56
13 Bilder	57
13.2 Bildtexter.....	59
13.3 alt & longdesc – texter för dem som inte ser bilder.....	60
13.4 title – hjälptexter, bonusinformation och tips.....	62
13.5 Tumnagel (<i>thumbnail</i>).....	63
14 Luft	65
15 Färg	66
15.2 Textfärg.....	67
15.3 Webbsäkra färger.....	67
16 Symboler	67
17 Logotyp	69
17.2 Sajtikon.....	70
18 Animationer	70
19 Multimedia	72
19.2 Video, presentationer och annat rörligt.....	74
19.3 Ljud.....	75
20 Webbstan	76
20.1 Hjälpsat.....	76
20.2 Ingångssidan.....	77
20.3 Sidans delar.....	78
21 Skärmstorlek	81
22 Ramar (<i>frames</i>)	83
22.2 Tillgängliga ramar.....	84
23 Utskrift	85
24 Förhållande till andra sorters design	87

SPRÅK / LÄSA	89
25 Tilltal	89
26 Läsbarhet	92
26.2 Skrivråd	95
27 Webbplatser på flera språk	101
28 Användare som har svårt att läsa svenska	105
29 Språkets förhållande till designen	106
INFORMATIONSDSIGN / HITTA	108
30 Användare hittar på många olika sätt	109
31 Navigationen hjälper användaren rita en karta i sitt huvud	110
31.1 Bunta ihop och döpa.....	111
31.2 Struktur och navigation.....	112
32 Navigation	112
32.1 Navigationens byggstenar.....	113
32.2 Navigationsformer.....	114
32.3 Länk	115
32.4 Länkar till ingångssidan och andra fasta sidor.....	121
32.5 Länk till nästa sida.....	122
32.6 Läs mer-länkar.....	125
32.7 Klickbar bild.....	126
32.8 Multiklickbar bild (<i>image map</i>).....	126
32.9 Meny	128
32.10 Global meny.....	134
32.11 Hjälpmeny.....	135
32.12 Flikar (<i>tabs</i>).....	136
32.13 Rullgardinsmeny.....	137
32.14 Valboxmeny.....	141
32.15 Förteckning.....	142
32.16 Index-sida och introduktion.....	145
32.17 Löpsedel	146
32.18 Innehållsförteckning (översikt, <i>site map</i>).....	149
32.19 Sakregister.....	151
32.20 Synlig sökväg (brödsmlor).....	152
32.21 Framstegsindikator.....	155
33 Navigationens tema	156
33.1 Temalöst	157
33.2 Association.....	159

33.3	Modell	160
33.4	Ämne eller kategori	161
33.5	Målgrupp eller livssituation	164
33.6	Uppgift eller mål	165
33.7	Organisation	167
33.8	Egenskap	168
33.9	Tid	169
33.10	Rubrik	172
33.11	Författare eller källa	173
33.12	Språk	175
33.13	Genre	176
33.14	Funktion	177
33.15	Geografi	177
33.16	Fysiska egenskaper & pris	178
33.17	Bild	180
33.18	Berättelse	181
33.19	Metafor	181
33.20	Social navigation	183
33.21	Vikt	185
33.22	Användarens historia	186
33.23	Sökning	187
33.24	Kombinerade teman	188
34	Sortering	189
34.1	Alfabet	189
34.2	Tid	191
34.3	Nummer	192
34.4	Rang	193
34.5	Förteckning	193
34.6	Slump	194
34.7	Databas(o)ordning	194
35	Urval	194
36	Topologi	195
36.1	Nät	195
36.2	Träd	195
36.3	Bok	198
36.4	Sökning	200
36.5	Flera topologier samtidigt	200
37	Bakåtknapp	202

38 Sökning	203
38.2 Sökning utan konsekvens förvirrar	204
38.3 Bättre sökfunktion	205
38.4 Bättre sökgränssnitt	207
38.5 Presentera sökresultatet	210
39 Sökbarhet (sökmotoroptimering)	215
40 Länkbarhet	217
41 Metadata	218
41.2 Metariktningar	220
42 Sidtitel	220
43 Webbadress (url)	223
43.2 Domännamn	225
44 Prenumeration via RSS och e-post	227
45 Navigation inom sidan	230
45.2 Kortkommandon (<i>accesskey</i>)	231
45.3 Genvägar på sidan	232
46 Innehåll som sträcker sig över flera sidor	232
46.2 Navigation för uppdelat innehåll	233
47 Navigation mellan flera webbplatser	235
48 Webbplatsens storlek	237
49 Inaktuellt innehåll	238
49.2 När inaktuellt innehåll rensas ut	239
49.3 När inaktuellt innehåll finns kvar på webbplatsen	239
49.4 Arkiv	240
49.5 Rättelser	241
49.6 Versioner	241
50 Listor	242
50.2 Olika sätt att ordna en lista	242
50.3 Navigation i listor	244
50.4 Listor utan något innehåll	246
51 Tabeller	247
INTERAKTIONSDESIGN / ANVÄNDA	251
52 Formulär	251
52.1 Kontroller	252
52.2 Kryssruta	252
52.3 Radioknapp	253
52.4 Valbox	254

52.5	Vallista	256
52.6	Textfält	257
52.7	Flerradiga textfält	258
52.8	Lösenordsfält	259
52.9	Knapp	259
52.10	Skicka-knapp	261
52.11	Rensa-knapp	263
52.12	Avbryt-knapp	263
52.13	Aktionsknapp	264
52.14	Länk	265
52.15	Uppladdning av dokument	266
52.16	Etiketter och instruktioner	268
52.17	Grafisk design av formulär	272
52.18	Obligatoriska uppgifter	274
52.19	Kontroll av inmatade uppgifter	275
52.20	Formulär trivs inte med navigation	278
52.21	Flersidiga formulär	280
52.22	Välj rätt kontroller	280
52.23	Välj rätt flervalskontroll	283
53	Webbapplikationer	285
53.1	Några vanliga sätt att ordna webbapplikationer	287
53.2	Guide (<i>wizard</i>)	288
53.3	Hjul	293
53.4	Piruettt	296
53.5	Utan återvändo	298
53.6	Myndigheters e-tjänster	299
53.7	Användarvänlighet och tillgänglighet	300
53.8	Webbapplikationer med multimediegränssnitt	303
54	Behörighet och identifiering	304
54.1	Roll	304
54.2	Kändhet	304
54.3	Session	309
54.4	Autentisering (inloggning)	310
54.5	Användarkonto	320
54.6	Att skilja på människor och maskiner	324
54.7	Säkerhet och användarvänlighet	324
55	Kakor (<i>cookies</i>)	325
56	Felhantering	326

57 Nytt fönster	329
57.2 Webbläsarens gränssnitt	332
57.3 Nya fönster som användaren öppnar	332
58 Tidsstyrning	333
59 Hastighet	334
FÖRTROENDE	337
60 Tydlig avsändare	337
61 Felfritt	339
62 Aktuellt och relevant	342
63 Respektera och skydda användarens integritet	343
TILLGÄNGLIGHET	345
64 Webbläsare för funktionshindrade	346
65 WCAG – standard för tillgänglighet	348
65.1 WCAG:s riktlinjer och riktpunkter	349
65.2 Tillgänglighetstester	373
66 Andra sätt att förbättra tillgängligheten	373
E-HANDEL	376
67 Snabbköpet – standardiserade produkter	376
68 Från köplust till köpbeslut	377
68.1 Letar	377
68.2 Värderar	381
68.3 Jämför	388
68.4 Köpbeslut	391
69 Kundvagn	394
70 Kassan	399
70.1 Enkel kassa	400
70.2 Flersidiga kassor	400
70.3 Kassa med inloggning	401
70.4 Kassa där sammanställning och betalning slagits samman	407
70.5 Kassa där betalningsinformation sparas tillsammans med adressen	408
70.6 Förenklade kassaprocesser	409
71 Resebyrån – anpassade produkter	410
72 Reservation	412
73 Betalning	413
73.1 Betalning med kreditkort	414
73.2 Betalning via internetbank eller e-faktura	414

73.3	Betalning via faktura.....	415
73.4	Rabatter och betalning med presentkort.....	415
74	Gåvor.....	415
75	Orderstatus och paketspårning.....	416
76	Orderhistorik.....	416
77	Returer.....	417
TEKNIK	418
78	HTML-kodning.....	418
79	Formatmallar (stylesheets, CSS).....	423
79.2	Formatmallar för skärmläsare.....	425
80	Javascript.....	426
80.1	Fyra förhållningssätt.....	427
80.2	Tillgängligare javascript.....	429
81	Bildformat.....	433
82	Webbläsare.....	434
82.1	Anpassning till webbläsare.....	435
83	PDF och andra dokumenttyper.....	439
84	RSS.....	442
BILAGA	443
24-timmarswebben	443
SAKREGISTER	452

11.1.2 Låt formgivningen hålla samman webbplatsen

Tips | www.anvandbart.se/ab/haftklamrar

På webben hoppar man klicksnabbt mellan olika webbplatser, ofta utan att ens vara medveten om att man lämnat en och kommit till en annan.

En av utseendets viktigaste funktioner är att hålla samman webbplatsen, så att användaren känner att hon kommit någonstans, känner att hon är kvar medan hon klickar sig runt i den och känner att hon har lämnat den när hon klickar sig därifrån.

Detta är viktigt eftersom läsaren möter varje webbplats med frågor som: Var är jag? Vad innehåller den här sajten? Kan jag lita på den? Så länge hon känner att hon är kvar på samma ställe slipper hon söka svar på dem igen.

Detta gör att det ställs större krav på enhetlighet på webbformgivningen än om man till exempel jobbar med en tidning. En tidning har sina häftklamrar som håller samman den, och därför kan det vara läckert om formen varierar från uppslag till uppslag. Men på webben gör sådant bara användaren förvirrad om var hon är.

Se även *WCAG 14.3 (prioritet 3)*, sid 372.

12 Typografi och läsbarhet

www.anvandbart.se/ab/typografi-lasbarhet

Trots att webben ger rika möjligheter att använda bilder, ljud och filmer dominerar mediet helt av text. Det är därför viktigt att lägga ner omsorg på typografin för att göra läsningen så lätt och trevlig som möjligt.

Se även *Var återhållsam med kursiv text och versaler*, sid 96, och *Använd typografiskt korrekta tecken*, sid 97.

12.1 Textstorlek

www.anvandbart.se/ab/textstorlek

Att bestämma vilken textstorlek som skall användas kan vara knepigt. Det finns två oförenliga behov som man måste hitta en kompromiss mellan.

Texten bör vara så stor att den är bekväm att läsa

Det första behovet är att texten bör vara stor. Drygt en tredjedel av Sveriges befolkning är femtio eller äldre, och även om inte alla ser dåligt så är det väldigt många människor som har svårt att dechiffrera liten text. Inte heller unga

uppskattar den – inte nödvändigtvis för att de har dålig syn, utan för att de föredrar att surfa tillbakalutat.

Texten bör vara liten så man får överblick

Det andra behovet är behovet av överblick. Ett av problemen med webben är att det ofta är en väldigt begränsad yta man har att jobba med. En normal skärm är inte mycket större än ett A4-papper – och på denna begränsade yta skall inte bara innehållet rymmas utan även en mängd andra element som ger identitet och navigation. Speciellt på ingångssidan trängs många olika saker.

Om inte det väsentliga ryms på en skärmyta, tvingas användaren börja rulla, vilket gör det väsentligt svårare att hitta saker.

Det är inte förvånande att webbmakare ofta känner behovet av att använda mindre textstorlek för att få in mer och ge användaren bättre överblick.

Det måste dock sägas att det finns andra effektivare åtgärder för att förbättra överblicken. En sträng gallring både av vad som får vara med på sidan, och av längden på texterna bör göras i första hand.

Men när detta är gjort och överblicken fortfarande brister är textstorleken följande sak att angripa, och behovet av överblick ställs då mot behovet av läsbarhet.

Överlåt till användaren att göra kompromissen

Den goda nyheten är att det finns en väg ur knipan. Om du gör sidorna på rätt sätt, kan du överlåta åt användaren att bestämma om hon föredrar lättläst eller överskådligt.

Den dåliga nyheten är att det för närvarande inte finns något sätt att göra detta som fungerar bra för alla användare. Det finns några olika metoder som angriper problemet, men de är alla behäftade med problem.

Olika metoder för att styra textstorleken

Detta avsnitt kommer att gå igenom några olika metoder för att styra textstorleken.

I grunden kan man säga att de alla brottas med samma problem: olika webbläsare tolkar storlekarna olika, och när användare själva får styra textstorleken drabbas många av dem av oläsligt liten text.

Olika mått

Det finns många olika måttenheter som man kan använda för att ange textstorleken. I praktiken är det dock nästan bara **px**, **em** och **%** som används. I någon mån förekommer även **pt**, men det är en måttenhet avsedd för papper och är direkt olämplig för skärm (däremot kan den användas i formatmallar som styr hur utskriften skall se ut).

Den viktiga skillnaden mellan dem är att i Internet Explorer kan användaren bara ändra storleken på text måttsatt med **em** och **%**, inte på text angiven med **px** (i de flesta andra webbläsare går det att styra storleken oavsett vilken av måttenheterna som använts).

Handikapptandarden rekommenderar att man enbart använder relativa mått (som **em**, **%** och **px**) – se WCAG 3.4, sid 353. 24-timmarswebben tar med även **px** bland de måttenheter som skall undvikas.

12.1.1 Använd mått som ger användaren kontroll över textstorleken – och aldrig liten text

Om inte 12.1.2, nedan, tillämpas.

Skall | www.anvandbart.se/ab/textstorlek-anvandarkontroll

Fördelen med **em** och **%** är att de ger användaren möjlighet att själv ställa in en textstorlek som passar henne.

Nackdelen är att många användare utan egen förskyllan drabbas av oläsligt liten text. Detta gäller dem som har grundstorleken inställt på lägre än normalt, en inställning som är rätt att råka göra av misstag och utan att vara medveten om det – och därmed utan att ha en aning om vad man skall göra för att åter få texten läslig.

Vägen ur dilemmat är att inte använda text som är så liten att den kan bli oläslig. Gränsen för hur liten texten får göras är olika för olika typsnitt, men gränserna för hur små några av de vanligaste typsnitten kan göras utan att riskera att bli oläsliga i Internet Explorer är dessa:

- Verdana **69%** (eller **0.69em**) – men **76%** ger påtagligt bättre läsbarhet och är bara aningen större
- Georgia **76%** (eller **0.76em**)
- Arial **86%** (eller **0.86em**)
- Times New Roman **86%** (eller **0.86em**)

Problemet med denna lösning är att ingen text kan göras riktigt liten – och att formgivningsarbetet därmed blir svårt

Relativa mått gör det också litet knepigare att skapa själva formatmallarna.

Se även WCAG 3.4 (prioritet 2), sid 353.

12.1.2 Ge användaren färdiga alternativ att välja mellan

Om inte 12.1.1, ovan, tillämpas.

Skall | www.anvandbart.se/ab/fardiga-alternativ

En annan lösning är att göra i ordning flera olika varianter och med hjälp av knappar på webbplatsen låta användaren välja den storlek hon föredrar.

Dessa alternativ kan då göras med **px**, vilket gör att användaren inte kan få oläsligt liten text. Dock kan den största av textstorlekarna anges med **em** eller **%**, så att synsvaga användare fritt kan styra storleken – se i så fall till att ingen text på sidan understiger de storlekar som anges i föregående råd.

Kontrollen för att styra storleken kan antingen finnas på sidan eller vara en del av en mer omfattande inställningssida – se *Låt användaren anpassa webbplatsen till sina behov*, sid 373.

Bild 5. Kontroll för att styra textstorleken.
(www.regeringen.se)

Nackdelen med den här metoden är att webbplatsen får ytterligare en kontroll för användaren att förstå och använda.

Tekniskt hanteras storlekskontrollen antingen av webbservern, eller via javascript. I det senare fallet, se även råden under *Javascript*, sid 426. Använd en kaka för att komma ihåg användarens inställning, så att hon slipper göra om den varje gång hon kommer till webbplatsen.

Detta är en möjlig lösning på tillgänglighetskravet *WCAG 3.4 (prioritet 2)*, sid 353. En del automatiska tillgänglighetskontroller tolkar dock användningen av **px** som att textstorleken är låst, och kommer att falsklarma om detta.

Vilken variant är bäst?

För den som vill följa 24-timmarswebben bokstavstroget är *Använd mått som ger användaren kontroll över textstorleken – och aldrig liten text* enda alternativet. Det är ett bra alternativ, om man står ut med den inskränkning i formgivningen det innebär att inte kunna använda särskilt liten text.

Ge användaren färdiga alternativ att välja mellan ger bättre kontroll över utseendet och betydligt större spelrum för textstorlekarna, till priset av en något komplexare webbplats.

På bokens webbplats www.anvandbart.se/ab/textstorlek finns länkar till mer hantverksinriktade artiklar om hur textstorlekar skall hanteras.

12.1.3 Sidorna måste vara användbara även när användaren ställer in en större textstorlek

Skall – avgränsning, se texten | www.anvandbart.se/ab/anvandbara-stor

Att låta användaren ställa in textstorleken är inte helt problemfritt. Det är viktigt att testa sidorna så att de fortsätter att fungera, även när en större storlek används.

Problemet är ofta att den tabellstruktur som sidan är uppbyggd på faller samman när långa ord tvingar en del utrymmen att bli bredare än beräknat.

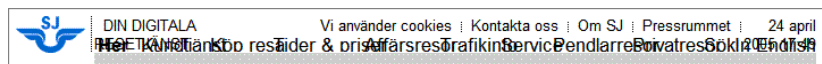

Bild 6. Att ge användaren kontroll över textstorleken är intet värt om resultatet blir oanvändbart. (www.sj.se)

Om layouten är byggd med formatmallar kan olika texttytor börja överlappa eller försvinna in under varandra.

Ytterligare en sak att hålla vakt mot är att text i formulärfält kan bli för stor för att synas i sina fält.

Detta råd är svårt eller omöjligt att tillämpa om man inte sätter en gräns för hur stor text man har ambition att klara – nästan alla layouter med mer än en spalt har en smärtgräns.

Min ambitionsnivå brukar sträcka sig till att den löpande texten skall kunna visas i en storlek som motsvarar **24px** (all annan text på sidan följer med när man förstorar den löpande texten, men eftersom den är det väsentliga innehållet låter jag den styra). Om användaren har behov av större text än så, använder hon sannolikt redan andra metoder – till exempel att förstora en del av skärmen.

Jag vill betona att detta är ett värde jag valt, ingenting som är vetenskapligt utprovat eller har stöd av handikapporganisationerna. Du får själv välja var du lägger gränsen för din ambition. Dock är ett minikrav att sidorna förblir användbara när Internet Explorers textstorlek är inställd på "största".

Se även *WCAG 3.4 (prioritet 2)*, sid 353.

12.1.4 Sidorna bör se bra ut även när användaren ställer in en större textstorlek

Bör – avgränsning, se texten | www.anvandbart.se/ab/snygga-stor

Även om sidan inte slutar att vara användbar, kan den ändå blir ganska ful när man ställer upp textstorleken. Detta är naturligtvis av betydligt mindre konsekvens, och personligen har jag en tendens att tycka att den förlorade estetiken är något användaren får acceptera när hon ställer upp storleken.

Du får ta ställning till vilken standard som skall gälla på din webbplats, hur långt upp i storlek utseendet skall hålla samman.

En gräns jag själv ofta tillämpar är att sidan skall se bra ut när man har Internet Explorers textstorlek inställd på "Största". Även i detta fall vill jag betona att detta inte är någon vetenskaplig sanning, utan ett värde som man måste sätta utifrån ambition.

Se även *WCAG 3.4 (prioritet 2)*, sid 353.

12.2 Typsnitt

www.anvandbart.se/ab/typsnitt

Tre sätt att hantera typsnittsvalet

Det finns två helt skilda taktiker för hur man skall göra med typsnitt för att få så bra läsbarheten som möjligt. Den ena är att välja ett läsbart typsnitt. Den andra att inte göra något alls. Det finns också en kompromiss mellan dem.

De tre alternativen behandlas i råden nedan.

12.2.1 Använd ett lättläst typsnitt för den löpande texten

Om inte 12.2.2 eller 12.2.3, nedan, tillämpas.

Skall | www.anvandbart.se/ab/lasbart-typsnitt

Genom formatmallarna kan man styra vilket typsnitt webbläsaren skall visa. Det snitt man väljer bör finnas installerat på praktiskt taget alla datorer där sidorna skall läsas.

Detta gör att alternativen är ytterst begränsade. För löpande text är de läsvänligaste allmänt förekommande typsnitten Verdana och Georgia. Båda är speciellt utvecklade för att användas på skärm och finns på de flesta PC och Macintoshdatorer.

Det är mycket svårt att genom typografin särskilja sin webbplats från andra, att ge den en visuell identitet – de användbara alternativen är helt enkelt för få, så vad du än gör så kommer det att finnas många andra som gör samma sak (förutsatt att du håller dig inom gränserna för läsvänlighet).

Egna typsnitt

Nästan alltid måste man acceptera att typsnitten för webben inte blir desamma som de den grafiska profilen föreskriver för trycksaker. Detta både på grund av att webben ställer andra krav på läsbarhet, och av att endast ett fåtal typsnitt är så allmänt förekommande att man kan räkna med att användaren har dem. (För intranätet kan det dock finnas typsnitt som man vet är installerade hos alla användare.)

Inget hindrar i och för sig att man lägger den grafiska profilens typsnitt som förstahandalternativ, och till exempel Verdana eller Georgia som reservalternativ, så att de som har det installerat på sin dator ser sidorna med profilens typsnitt. Men tänk på att många typsnitt som är utmärkta i tryck är olämpliga för skärm, och att sidorna kommer att se olika ut för dem som har respektive dem som inte har typsnittet installerat.

Anpassa sidan

Här väljer du dina inställningar

Bestäm själv hur webbplatsen ska se ut

- I formuläret nedan gör du dina val.
- Prova inställningarna genom att klicka på knappen.
- Om du inte är nöjd, prova andra inställningar.
- Vill du ha tillbaka standardinställningarna?
- När webbplatsen ser ut som du vill, klicka på knappen. Då återgår du till den sida du senast var på.

Textstorlek:

Standard

Typsnitt:

Standard

- Standard
- Verdana
- Arial
- Courier
- Geneva
- Georgia
- Helvetica
- Times
- Trebuchet MS

Bild 7. På Lättläst kan användaren själv ställa in vilket typsnitt hon föredrar. (www.lattlast.se)

12.2.2 Låt användaren själv ställa in typsnittet

Om inte 12.2.1, ovan, eller 12.2.3, nedan, tillämpas

Skall | www.anvandbart.se/ab/anvandarstyr-typsnitt

Nackdelen med att ställa in typsnittet i formatmallarna är att det hindrar användaren från att välja. I webbläsaren kan man själv ställa in vilket typsnitt man föredrar, men denna möjlighet sätts ur spel när snittet är bestämt i formatmallen.

Det är visserligen få som känner till möjligheten, och ännu färre som utnyttjar den, men den är viktig för en del människor med syn- eller läsproblem. Genom att välja ett typsnitt som passar dem får de mycket lättare att läsa.

Tyvärr är detta en dålig lösning för den stora majoritet som inte ändrar typsnitt. Times, som de flesta webbläsare visar om man inte anger något annat, är ett ganska dåligt typsnitt för skärm. (Det är däremot ett utomordentligt läsbart typsnitt på papper.)

Typsnittets betydelse minskar med storleken

Skillnaden i läsbarhet mellan olika typsnitt är störst för liten text. Ju större bokstäver, desto mindre betydelse har typsnittsvallet. I storlekar motsvarande **12px** och uppåt kan också typsnitt som Times användas utan allvarliga konsekvenser.

12.2.3 Ge användaren färdiga typsnittsalternativ att välja mellan

Om inte 12.2.1 eller 12.2.2, ovan, tillämpas.

Skall | www.anvandbart.se/ab/fardiga-typsnitt

För att slippa välja mellan en lösning som gör det litet bättre för en stor grupp och en som gör det mycket bättre för en liten grupp, kan samma metoder som i *Ge användaren färdiga alternativ att välja mellan*, sid 48, också användas för att ge användaren kontroll över typsnittet.

12.3 Radavstånd

www.anvandbart.se/ab/radavstand

En viktig faktor för läsbarheten är radavståndet. En aning mer luft mellan raderna kan göra texten mycket lättare att läsa.

12.3.1 Använd ett radavstånd som underlättar läsning

Skall | www.anvandbart.se/ab/lasligt-radavstand

Normalt har webbläsare ett radavstånd på 120 %. För löpande text skall detta ökas till 130-150 % – exakta värdet måste provas ut med hänsyn till typsnitt och spaltens bredd.

Generellt kan sägas att bredare spalt kräver större radavstånd.

Samma sak gäller för smala typsnitt som Arial. Typsnitt med seriffer (fötter på bokstäverna) har mindre behov av radavstånd, liksom breda typsnitt som Verdana. Times ligger någonstans mellan – det är smalt men har å andra sidan seriffer – medan Georgia är ett av de typsnitt som klarar tätt radavstånd bäst eftersom det har både bredd och fötter.

12.3.2 Avståndet mellan punkter skall vara större än radavståndet

Skall | www.anvandbart.se/ab/storre-punktavstand

I punktlistor skall det vara större avstånd mellan punkterna än mellan raderna. Detta för att göra det lättare för ögat att se vad som är en ny punkt och vad som bara är texten till en punkt som råkat bli lång nog att delas på flera rader.

12.4 Spaltbredd

www.anvandbart.se/ab/spaltbredd

Även när det gäller spaltbredd så finns det två motstridiga lösningar. Den ena att låsa spaltbredden med lagom breda spalter, den andra att släppa spaltbred-

den fri. För den som är villig att använda färsk teknologi finns också en möjlighet att få det bästa ur båda världar.

Se även *Skärmstorlek*, sid 81.

12.4.1 Släpp spaltbredden fri

Om inte 12.4.2 eller 12.4.3, nedan, tillämpas.

Skall | www.anvandbart.se/ab/fri-bredd

Ett alternativ är att göra spaltbredden fri, så att den anpassar sig till fönsterstorleken. Det ger användaren frihet att själv välja hur mycket av sin datorskärm hon vill att webbfönstret skall ta upp.

Problemet med denna lösning är att om användaren har stor skärm och låter fönstret uppta hela skärmen så kan spalterna bli för breda för bekväm läsning. Textraderna blir väldigt långa och det är svårt att hitta från slutet av en rad till början av nästa. Denna lösning kan alltså tvinga användaren att anpassa sin fönsterstorlek så den passar för läsning på din webbplats – ett extra arbetsmoment, och en fönsterstorlek som kanske inte alls passar när hon går vidare till nästa webbplats.

Ett annat problem är rent hantverksmässigt. Det är svårt att koda sidor med flera spalter bredvid varandra så att dessa uppför sig på ett vettigt sätt oavsett om användaren har ett smalt eller ett brett fönster.

Å andra sidan kan den som behärskar hantverket bygga sidor som ändrar sin layout beroende på hur mycket bredd det finns.

12.4.2 Gör spalten 50-70 tecken bred

Om inte 12.4.1, ovan, eller 12.4.3, nedan, tillämpas.

Bör – undantag, se texten | www.anvandbart.se/ab/last-bredd

Ett ofta enklare alternativ är att låsa spaltbredden.

När det gäller läsning av trycksaker finns omfattande forskning som visar att spalter på 45–60 teckens bredd ger den bästa läsningen. För webb finns dock ytterligare ett par faktorer att väga in:

- Eftersom webbtex text inte avstavas blir spaltbredden i praktiken mindre än maximum.
- Webben är ett horisontellt medium. Korta rader innebär att jämförelsevis litet text går in på en skärnhöjd, och därigenom att läsningen störs av att man måste rulla oftare.

Tyvärr tycks det inte finnas någon forskning om vad som är en ideal spaltbredd på webben (men håll ögonen på www.anvandbart.se/ab/last-bredd,

ifall någon skulle dyka upp). Min personliga bedömning är att det torde ligga kring 50-70 tecken.

Det går att göra bredare eller smalare spalter, men då på bekostnad av läslighet.

För bredare spalter kan läsligheten i någon mån räddas genom att öka radavståndet. (Se sid 53.)

Följer man 24-timmarswebben bör 70-teckengränsen inte överskridas.

Var försiktig med alltför smala spalter. En väsentlig skillnad mellan papper och webb är att webbläsarna inte avstavar ord. Detta gör att textens högerkant blir mycket ojämnare på webb än på papper – en effekt som är extra påtaglig för svenska texter, eftersom vi har betydligt längre ord än till exempel engelskan.

För spalter under 40 teckens bredd blir detta ofta besvärande.

Spaltbredd med relativt mått

Om spaltbredden anges i **em** anpassar den sig så att om användaren ställer in större text blir också spalten bredare, och läsligheten bibehålls. Se dock upp så att inte spalten riskerar bli för bred för användarens fönster om hon ökar textstorleken (se *Sidorna bör se bra ut även när användaren ställer in en större textstorlek*, sid 50, och *Skärmstorlek*, sid 81).

12.4.3 Ge spalten en mini- och en maxbredd

Om inte 12.4.2 eller 12.4.3, ovan, tillämpas.

Skall | www.anvandbart.se/ab/min-max-bredd

En variant i teknikens framkant är att använda formatmallar för att sätta minimal och maximal bredd för spalten. Mellan dessa mått ställer spalten in sig beroende på bredden på webbläsarfönstret.

För både mini och max gäller samma begränsningar som i föregående råd.

Nackdelen är att detta bara fungerar med nya webbläsare – och inte med Internet Explorer. Ett javascript för att komma runt denna begränsning finns via www.anvandbart.se/ab/min-max-bredd.

12.4.4 Lämna luft till höger och vänster om texten

Tips | www.anvandbart.se/ab/luftmarginaler

Att ge texten litet marginaler, typ **2em** eller **24px** luft på var sida, kan göra den lättare att ta till sig, speciellt för användare med lässvårigheter.

12.5 Textjustering

www.anvandbart.se/ab/textjustering

12.5.1 Centrera eller högerjustera inte text

Skall – undantag, se texten | www.anvandbart.se/ab/bara-vansterjustering

Centrerad text är svårläst, eftersom ögat inte får stöd av vänsterkanten. Samma sak med högerjusterad text (där högerkanten är rak och vänsterkanten ojämn). Långa texter måste alltid vänsterjusteras. Korta texter kan undantagsvis centreras eller högerjusteras.

12.5.2 Marginaljustera aldrig text

Skall | www.anvandbart.se/ab/marginaljustera-aldrig

I tryck kan det vara snyggt när spalterna har både rak vänster- och högerkant – så kallad marginaljusterad text. På webben, där texten inte avstavas, leder detta bara till störande gluggighet. Effekten blir speciellt grov för svensk text, eftersom vi har många långa sammansatta ord.

För användare med lässvårigheter kan gluggighet göra texten mycket svårtillgänglig.

(2005-03-08) Mp3-leverantören Jens of Sweden och bredbandsleverantören Bredband2 anmäler Antipiratbyrån till Datainspektionen. Antipiratbyrån använder datorprogram för att registrera tusentals svenskar varje dygn och försöka koppla dem till påstått brottsliga handlingar. Denna "privatspaning" bedrivs i direkt strid med personuppgiftslagen, menar anmälarna.

Bild 8. Text med rak höger- och vänsterkant blir ofta störande gluggig. (www.jensofsweden.com)

12.6 Rubriker

www.anvandbart.se/ab/rubriker

Rubriker kan göras antingen som text, alltså med hjälp av HTML-kod, eller som bilder.

Textrubriker

12.6.1 Gör rubriken som text

Bör | www.anvandbart.se/ab/textrubrik

För rubrikerna som text gäller ungefär samma sak som för löpande text – det inte finns många typsnitt att välja mellan. Eftersom rubriker är större och därmed lättare att läsa är urvalet visserligen större, men fortfarande väldigt begränsat.

För de flesta webbplatser är detta ändå det bästa alternativet, av flera skäl:

- Rubriken kommer lika snabbt som resten av texten. (Görs den som bild är risken stor att den dyker upp en bra stund efter texten).
- Om inte publiceringssystemet automatiska producerar bildrubriker, är det ett betungande arbetsmoment att göra dessa.
- Det är tillgängligt. (Även bildrubriker kan göras på ett handikappvänligt sätt, men det kräver ganska mycket trixande.)

Se även WCAG 3.1 (prioritet 2), sid 352.

Bildrubriker

Trots textrubrikernas fördelar kan det vara frestande att göra rubrikerna som bilder. Framst för att det ger väldigt mycket större typografisk valfrihet, och en möjlighet att använda samma rubriktypografi för webben som för sina trycksaker.

Tyvärr är detta en dålig lösning, tillgänglighetsmässigt. Även om bildrubriken får en **alt**-text och HTML-kodas som rubrik (d.v.s. med **<h...>**-taggar) är det många skärmläsare¹ som inte klarar att tolka **alt**-texten som en rubrik.

Det har kommit en rad olika tekniker som påstås göra det möjligt att använda bilder som rubriker utan att offra tillgängligheten. Många av dessa har visat sig ha problem, andra verkar lovande men är fortfarande för oprövade för att få en rekommendation. Med tiden kommer förhoppningsvis någon att verkligen visa sig hålla. Se länkar via www.anvandbart.se/ab/rubriker.

13 Bilder

www.anvandbart.se/ab/bilder

Se även *Bildformat*, sid 433, och *Klickbar bild*, sid 126.

13.1.1 Använd bilder

Tips | www.anvandbart.se/ab/anvand-bilder

Bilder är underutnyttjade på webben. Det är synd, eftersom bilder kan fylla många värdefulla funktioner på en webbplats:

- *Stämningsspridare*

En sida med en bild ser ofta trevligare ut, och människor har lättare att ta till sig information i miljöer där de trivs.

¹ Skärmläsare är en sorts webbläsare som läser upp sidan och som används av många synskadade. Mer om dem i Skärmläsare, sid 346.

SAKREGISTER

www.anvandbart.se/ab/sakregister

2

24-timmarswebben, 21
förhållande till boken, 19
kortkommandon, 231
motsvarande råd, 443–51

4

4 dörrar. *Se* fyra dörrar
403 *access denied*, 329
404 *file not found*, 328

5

508 (tillgänglighet), 348

A

abbr, 95, 249
accesskey. *Se* kortkommando
acronym, 95
action button. *Se* aktionsknapp
AdLibris, 143, 338
adress
fakturerings-, 403
internationell, 403
aktionsknapp, 264
aktualitet, 342
alert (javascript), 431
alfabete (sortering), 189–91
listor, 244
alt, 60–61
på multiklickbara bilder, 127
WCAG, 349
alternativlista. *Se* valbox
alternativtext (till bild). *Se* alt
Amazon, 90, 154, 155, 187
one-click shopping, 409
AMS, 70, 281
anekdot (om användare), 26
animation, 70–72

WCAG, 349

animerad gif. *Se* animation

ankare, 218

nära slutet av sidan, 80

annons

betydelse för sökbarhet, 217

placering, 80

uppdelat innehåll, 235

återvända till, 203

anonym (kändhet), 305

anpassa webbplats till egna behov, 373

anpassad produkt, 410–12

anpassning av produkt, 384

anseende, 37

ansvarig

för webbapplikation, 286

för webbplatsen, 338

för webbsidan, 338

som navigationstema, 173

som svar på användarfråga, 35

använda. *Se* interaktionsdesign

användare, 22–36

frågor till webbplatsen (metod), 33–36

förändrar beteende när van, 32

historia, 186, 378, 389

identitet, 308

integritet, 325, 343–44

metoder för att förstå, 24–27

motiv, 27

mål, 27, 28

representanter för, 26

röst, 90

utvärdera design, 30

vem är hon?, 24

vision, 29

- användarfrågor (metod), 33–36
 användaridentitet, 308
 användarkonto, 306, 320–23
 byta namn, 315
 säkerhet, 322
 användarnamn (byta), 315
 användarorientering, 22, *Se även*
 användare
 användbarhet, 13–17
 förhållande till säkerhet, 324
 hos webbapplikationer, 300
 upplevd hastighet, 336
 Användbarhetsboken
 användnings sätt, 18–19
 författaren, 21
 hur man läser ett råd, 11
 om boken, 18–21
 skall, bör, tips, 11
 undantag, 11
 webbplats, 20
 användbarhetsexpert, 26
 användbarhetsförespråkare. *Se*
 användbarhetsexpert
 apostrof (typografi), 97
 arkiv, 171, 240
 Arngren, 197
 ASCII-bilder, 421
 WCAG, 370
 aspekt. *Se* navigationens tema
 association (navigationstema), 159
 asterisk (markering av obligatorisk
 kontroll), 274
 Atom, 442
 autentiserad (kändhet), 306, 308
 autentisering, 310–20
 automatisk, 317
 BankID, 317
 bortglömt lösenord, 315
 certifikat, 316
 elektroniskt id-kort, 317
 engångslösenord, 316
 fingeravtryck, 316
 fördröjd, 319
 grad av säkerhet, 311
 i kassa, 401
 lösenord, 311–16
 lösenordsgenerering, 313–14
 omautentisering, 319
 single sign-on, 317
 utloggning, 319
 via annat system, 317
 via kaka, 318
 via mobiltelefon, 317
 äldre webbläsare, 437
autocomplete, 423
 automatisk omladdning av sida, 333
 automatisk utloggning, 333
 avbryt-knapp, 264
 avdelning. *Se* bunt
 avrundning, 96
 avsändare, 337–39
 röst, 90
 avsändarorientering, 22
axis, 356
B
 bakåtknapp, 202–3
 page has expired, 202
 teknikval, 202
 BankID, 317, 323
 BBC, 228
 behörighet, 304–25, *Se även* kändhet,
 autentisering, användarkonto
 bekräftelse
 i guide, 291
 i slutet av kassa, 406
 berättelse (navigationstema), 181
 beskrivning av produkt, 383
best practices, 18
 beställning (återkommande), 380
 besökare (kändhet), 305
 betalning, 406, 413–15
 e-faktura, 414
 faktura, 415
 kreditkort, 414
 mikrobetalning, 410
 rabattkod, 405, 415
 via internetbank, 414
 via mobiltelefon, 410
 betalningsinformation, 408
 betyg på produkt, 383
 bieffekter (användarorientering), 28
 bilaga (ladda upp), 266
 bild, 57–65, *Se även* bildformat,
 klickbar bild
 3D, 386

SAKREGISTER

- av produkt, 382, 386
- diagram (format för), 433
- format, 433–34
- foto (format för), 434
- genomskinlighet, 433
- GIF, 433
- hastighet, 335
- JPEG, 434
- navigationstema, 180
- PNG, 433
- ram, 126
- som knapp, 260, 261
- som rubrik, 57
- WCAG, 349, 372
- bildkarta, 126
- bildspel, 199
 - skip intro*, 199
- bildtext, 59
- biz (toppdomän), 226
- blindbrowser. *Se* skärmläsare
- blindläsare. *Se* skärmläsare
- blindwebbläsare. *Se* skärmläsare
- blink**, 360
- blinkningar
 - WCAG, 360
- blogg
 - länkbarhet, 218
 - popularitetsnavigation, 184
 - tid (navigationstema), 169
- Blommensbergsskolan, 246
- Blue 1, 134, 411
- bok (topologi), 198–200
 - på guide, 288
- bokstavsbilder, 421
 - WCAG, 370
- bokstavsordning, 189–91
 - sortering av listor, 244
- Bokus, 185
- bottenbädd, 80
- Braille-skärm, 346
- brain storming* (metod). *Se* hjärnstorm
- Bransch, 327
- bread crumbs*. *Se* synlig sökväg
- bredband, 334
- Bredbandsbolaget, 270, 403
- browser. *Se* webbläsare
- brödsmlor. *Se* synlig sökväg
- budgettak (för webbplatsstorlek), 237
- bunt, 111
- buntning, 111, *Se även* gruppering
- button**, 260
- byråkratsvenska, 89
- bäst före-datum (för webbsidor), 340
- bästa sätt, 18, 20
- C**
- CAPTCHA, 324
 - tillgänglighetsproblem, 324
- caption**, 248
 - i layouttabell, 249
- card sorting* (metod), 31
- centrerad text, 56
- Centrum för lättläst, 105
- certifikat, 316
 - hårda, 317
- Choirgeek, 127
- cirkelpopularitet, 184
- citat
 - bugg, 420
 - WCAG, 354
- citattecken (typografi), 97
- cm**, 353
- coffee cam*, 28
- collaborative filtering*. *Se* social navigation
- com (toppdomän), 226
- content negotiation*, 365
- cookie*. *Se* kaka
- CSS. *Se* formatmall
- D**
- databas
 - databasordning (sortering), 194
 - språkråd för utmatning från, 95
- datatabell, 247, *Se även* tabell
- datormeny. *Se* rullgardinsmeny
- datum
 - i klartext, 98
 - i numerisk form, 98
 - närliggande, 99
 - ordning, 99, *Se även* tid: sortering som svar på användarfråga, 35
- debatt. *Se* diskussionsforum
- Dell, 164, 387, 391
- delleverans, 404
- design (metod), 29

- design för alla. *Se* tillgänglighet
- DHTML, 426
- digitalkamera (komprimering av bild), 434
- diskussionsforum (granskning av inlägg), 341
- dl, 242
- document object model*. *Se* DOM
- dokument (ej HTML), 439–42
- bilaga till sida, 266
 - länk till, 117
 - sökning i, 207
 - uppladdning av, 266
- dokumentstruktur
- WCAG, 354
- DOM (javascript), 432
- domän, 225–26
- skydd av varumärke, 226
- domänexpert, 26
- domännamn. *Se* domän
- double opt-in*, 229
- drop-down*. *Se* valbox
- drop-down menu*. *Se* rullgardinsmeny, valboxmeny
- dubbel bekräftelse (av prenumeration), 229
- Dustin, 97, 124
- dörrar. *Se* fyra dörrar
- E**
- ECMAScript. *Se* javascript
- e-faktura, 414
- effektivitet (definition i ISO 9241-11), 17
- eftersändning, 422
- egenskap (navigationstema), 168–80, 178, 179
- e-handel, 376–417, *Se även* produkt, kundvagn, kassa, betalning
- anpassad produkt, 410–12
 - elektronisk leverans, 410
 - förteckning (navigation), 378
 - garanti, 396, 405
 - gåvor, 415
 - köpbeslut, 391–94
 - köpknapp, 384, 391
 - leveranstid, 382, 405
 - leveransvillkor, 396, 405
 - löftesbrott, 394
- merförsäljning, 384, 393, 396
 - offert, 398
 - orderhistorik, 407, 416
 - orderstatus, 416
 - paketspårning, 416
 - pris, 382, 395, 405
 - produktbild, 386
 - reservation, 412–13
 - retur, 396, 405, 407, 417
 - sortiment, 381
 - standardiserad produkt, 376–410
 - sökning, 378
 - återkommande beställningar, 380
 - önskelista, 398
- eker (på hjultopologi), 293
- Electrolux, 153
- elektronisk leverans, 410
- elektroniskt id-kort, 317, 318, 323
- ellips (typografi), 97
- em, 47, 353
- embed, 422
- engångslösenord, 316
- enkät (metod), 25
- entry tunnel*. *Se* bildspel
- E-nämnden, 20, 299, 443
- e-post
- prenumeration via, 229
 - som HTML, 229
 - webbaserad, 295
- e-postlänk, 117
- erfarenhetsutbyte, 28
- etikett
- bygga navigation med, 114
 - i formulär, 268–71
- e-tjänster (myndigheters), 299–300
- eu (toppdomän), 226
- euotecken, 97
- EU-språken, 106
- Excel, 439
- F**
- faktura, 415
- faktureringsadress, 403
- Fangs (simulering av skärmläsare), 438
- FAQ
- kortkommando, 231
 - målorienterad navigation, 166
- fart. *Se* hastighet

SAKREGISTER

- favicon*. *Se* sajtikon
- felritt, 339–42
- felhantering, 326–29
 - behörighet saknas, 329
 - i formulär, 276–77
 - icke-existerande sida, 328
- felmeddelande, 40, 327, 328
- fieldset**, 269, 273
- film. *Se* video
- fingeravtryck, 316
- flagga (som språkval), 101, 175
- Flash, 72, 365
 - bygga navigation med, 114
 - bygga webbapplikation med, 303
- flersidiga artiklar, 232–35
- flerspråkig webbplats, 101–5, *Se även* språkmeny
 - förhållande mellan olika språk, 103
 - på lättläst, invandrarspråk, minoritetsspråk, EU-språk och teckenspråk, 106
 - sökning, 209
 - topologi, 103
- flervalslista. *Se* valbox
- Flickr, 152
- flikar, 136–37
- FlyMe, 99
- focus**
 - formatmall, 429, 430
 - javascript, 431
- fokusgrupp (metod), 25
- folksonomi, 151
- font. *Se* typsnitt
- format
 - för bilder, 433–34
 - för dokument. *Se* dokument
- formatmall, 423–26
 - akustisk, 425
 - anpassa till webbläsare, 435
 - fula knep, 424
 - för skärmläsare, 425
 - för utskrift, 86
 - i stället för tabell, 249
 - istället för javascript, 429
 - kompletterad med javascript, 429
 - läsbar utan, 357, 421
 - semantik, 423
 - snabbare sida, 335
 - validering, 424
 - WCAG, 352, 357
- formgivning. *Se* grafisk design
- formulär, 251–85, *Se även* kontroller, webbapplikationer
 - arbetsriktning, 272
 - etiketter, 268–71
 - felhantering, 276–77
 - grafisk design, 272–74
 - gruppering, 273
 - inmatningskontroll, 275–78, 277
 - instruktioner, 268–71
 - javascript, 277
 - kontroll av nummer, 275
 - obligatoriska uppgifter, 274
 - problem med navigation, 278
 - skyddsnät, 279
 - som dialog, 92
 - som navigationsbyggsten, 113
 - tunnel, 279
 - uppdelade, 280
- formulärkontroller. *Se* kontroller
- forum. *Se* diskussionsforum
- frames*. *Se* ramar
- framgång (hastighetsupplevelse), 336
- framstegsindikator, 155–56
 - i guide, 292
 - i kassa, 400
- framtidseminarium (metod), 25
- funktion (navigationstema), 177
- funktionalism, 45
- funktionsmeny, 177
- future workshop* (metod). *Se* framtidseminarium
- fyra dörrar (modell), 13–17, 14
- färdig (siddid), 170
- färg, 66–67
 - egen anpassning, 373
 - i kontroller, 252
 - på länk, 119
 - på produkt, 386
 - på text, 67
 - som navigationstema, 178
 - variationer mellan skärmar, 66
 - WCAG, 351
 - webbsäker, 67
- färgblind, 352
- fönster

- modalt, 331
 - nytt, 329–33
 - popup-blockerare, 331
 - självstängande, 331
 - som användaren öppnar, 332
 - varna när öppnas, 331
 - WCAG, 363
 - webbläsarkontroller, 332
 - återanvändning, 330
 - fönsterstorlek. *Se* skärmstorlek
 - förbrukningsprodukter, 378, 380
 - föregående sida, 124
 - boktopologi, 198
 - författare (navigationstema), 173
 - förhandsgranskning, 296
 - förhandstitt, 302
 - förkortningar, 94
 - delning av, 97
 - WCAG, 355
 - förladdning
 - av sökresultat, 212
 - av webbsidor, 336
 - förstasida. *Se* ingångssida
 - förstoring. *Se* skärmförstoring
 - förteckning, 142–44
 - e-handel, 378
 - förhållande till meny, 142
 - löjligt kort, 144
 - förteckning (sortering), 193
 - förtroende, 337–44
 - förhållande till grafisk design, 88
 - förhållande till språket, 107
 - resultat av fyra dörrar, 16
 - utvärdering av, 31
- G**
- galleryimg, 59, 423
 - gammalt innehåll. *Se* inaktuellt innehåll
 - GAP, 246
 - garanti, 396, 405
 - genre (navigationstema), 176
 - genväg, 232
 - placering, 79
 - geografi (navigationstema), 177
 - GIF (bildformat), 433
 - global meny, 134
 - del av rullgardinsmeny, 138
 - lär ut struktur, 201
 - placering, 78
 - Gmail, 284
 - goal oriented*. *Se* mål
 - godkänd (sittid), 170
 - Google, 205, 233, 273, 404
 - popularitetsnavigation, 183
 - Google Desktop, 186
 - grad. *Se* textstorlek
 - grafisk design, 44–88
 - av formulär, 272–74
 - bygga navigation med, 114
 - effekt på förtroende, 88
 - effekt på varumärke, 38
 - förhållande till informationsdesignen, 87
 - förhållande till interaktionsdesignen, 87
 - förhållande till språket, 87
 - utvärdering av, 31
 - grafisk profil, 42
 - länksymboler, 117
 - typsnitt, 51
 - granskad (sittid), 170
 - grupp. *Se* bunt
 - gruppbetende (navigationstema), 184
 - gruppering. *Se även* buntning
 - av formulär, 273
 - av meny, 129
 - av obligatoriska uppgifter, 274
 - av valbox, 256
 - guide, 288–93
 - 24-timmarswebbstil, 290
 - datorstil, 288
 - fristil, 289
 - för produktval, 388
 - gåvor (e-handel), 415
 - gäst (kändhet), 305
- H**
- h1** (antal på sidan), 421
 - Halens, 380
 - Halmstads kommun, 128
 - halvlänkar, 120
 - hastighet, 334–36
 - bilder, 335
 - bredband, 334
 - formatmallar, 335

SAKREGISTER

- förladdning av sida, 336
- modem, 334
- upplevelse av, 336
- webbserver, 335
- Helt Enkelt, 21
- hemsida. *Se* ingångssida
- hierarki
 - trädtopologi, 195
 - visuell, 77
- historia (navigationstema), 186, 378, 389
- hitta. *Se* informationsdesign
- hitta information (webbapplikation), 301
- hjul (topologi), 293–95, 295
- hjälp (kortkommando), 231
- hjälpmeny, 177
 - placering, 79
- hjärnstorm (metod), 25
- hover** (formatmall), 430
- HTF, 157, 175
- HTML, 418–23
 - 4.01, 418
 - avvikelser från standard, 422
 - citatbugg, 354, 420
 - framtidssäker kod, 419
 - från Word, 440
 - inkludera multimedia, 422
 - markera språk, 422
 - rubrikstruktur, 421
 - semantik, 420
 - som symbol, pil, 421
 - strict*, 419
 - transitional*, 419
 - utan formatmall, 421
 - validering, 420
 - WCAG, 352
- http**, 226
- https**, 344
- händelsehanterare, 429
 - WCAG, 362
- högerjusterad text, 56
- Högskoleverket, 58, 131
-
- iakttagelse (metod), 25
- IBM, 134
- identifierad (kändhet), 307
- identifiering, 310
- identitet, 308
 - användar-, 308
 - verklig, 308
- IDG, 162, 184
- ikon. *Se* symbol
- image map*. *Se* multiklickbar bild, bildkarta
- inaktuellt innehåll, 238–42
 - arkiv, 240
 - markering av, 239
 - rensning, 238
 - rättelser, 241
 - sökning i, 209, 240
 - versioner, 241
- index. *Se* sakregister
- index-sida, 145
- info (toppdomän), 226
- informationsarkitektur, 108
- informationsdesign, 108–250
 - effekt på varumärke, 39
 - förhållande till grafisk design, 87
 - förhållande till språket, 106
 - utvärdering av, 31
- ingångssida, 77
 - kortkommando, 231
 - länkar till, 122
 - tema för, 157
- ingångstunnel. *Se* bildspel
- inköpskorg. *Se* kundvagn
- inloggad. *Se även* autentiserad kändhet, 306
- inloggning. *Se* autentisering
- inlärningsvårigheter, 346
- inmatningskontroll. *Se* formulär
- innehåll
 - aktualitet, 342
 - anpassning till olika användare, 375
 - avpublicering, 339
 - giltighet, 343
 - granskning, 339
 - inaktuellt. *Se* inaktuellt innehåll
 - relevans, 343
 - uppdelat på flera sidor, 232–35
- innehållsförteckning, 149–51
 - för sida, 230
 - kortkommando, 231

länkar till, 122
 WCAG, 368
 innehållstyp (navigationstema). *Se* genre
 instruktion (i formulär), 268–71
 integritet (användarens), 343–44
 kakor, 325
 skydda kreditkortsnummer, 414
 interaktion. *Se även* interaktionsdesign
 en av fyra dörrar, 15
 interaktionsdesign, 251–336
 effekt på varumärke, 39
 förhållande till grafisk design, 87
 förhållande till språket, 107
 utvärdering av, 31
 Interflora, 40, 216
 internationell adress, 403
 Internet Movie Database, 174
 internetbank (betalning via), 414
 intervju
 antal intervjuoffer, 26
 metod, 24
 intro
 bildspel, 199
 multimedia som, 72
 skip, 72, 199
 introduktion, 145, 378
 invandrarspråk, 106
 InWarehouse, 179, 379, 417
 ISO 9241-11 (användbarhetsstandard), 17

J

Java (bygga navigation med), 114
 javascript, 426–33
 anpassa till webbläsare, 436
 användare utan, 431
 bygga navigation med, 114
 händelsehanterare, 429
 härma knapp, 260
 komplettera formatmallar, 429
 tillgänglighet, 426–33
 utan mus, 429
 WCAG, 358
 Jens of Sweden, 56
 jojonavigation, 144
 JPEG (bildformat), 434
 bilder från digitalkamera, 434

JScript. *Se* javascript
 julgranslayout, 272
 justering. *Se* textjustering
 jämföra (produkter), 388–91
 jämförelsetabell, 390

K

kaka, 325–26
 användarvänlighet, 325
 för automatisk autentisering, 318
 med användarinformation, 307
 minnas användaranpassningar, 374
 permanent, 325
 tillfällig, 325
 Kalsey Consulting Group, 276
 karta
 i användarens huvud, 110
 som navigation, 128
 kassa, 399–410
 adress och personuppgifter, 402
 autentisering, 401
 bekräftelse, 406
 betalning, 406
 betalningsinformation, 408
 delleverans, 404
 enkel, 400
 e-posta kvitto, 407
 faktureringsadress, 403
 flersidig, 400–409
 framstegsindikator, 400
 göra ändringar, 405
 inloggning, 401
 internationell adress, 403
 kvitto, 406
 leveransmetod, 403
 med inloggning, 401–7
 pris, 405
 rabattkod, 405
 sammanställning, 404
 skapa användarkonto, 402, 407
 kategori. *Se* bunt, ämne
 Kelly, Grace, 174
 Klarspråkstestet, 94
 klickbar bild, 126
 WCAG, 349
 kluster. *Se* bunt
 knapp, 259–61, *Se även* skicka-knapp, rensa-knapp, avbryt-knapp

SAKREGISTER

- bild som knapp, 260, 261
 - javascript, 260
 - länk som, 260
 - skillnad mot länk, 120
 - utseendevariation, 259
 - knowledge management*, 28
 - kognitivt funktionshinder, 346
 - kommentarer
 - granskning av, 341
 - spam, 217, 324
 - komplexitet (hos webbplats), 237
 - kontaktuppgifter, 337
 - kortkommando, 231
 - placering, 79
 - kontrast, 66
 - WCAG, 351
 - kontroller, 252–68, *Se även* formulär
 - aktionsknapp, 264
 - avbryt-knapp, 264
 - flerradigt textfält, 258
 - inaktiva, 252, 274
 - knapp, 259–61
 - kryssruta, 252
 - länk, 265
 - lösenordsfält, 259
 - numeriska fält, 274
 - radioknapp, 253
 - rensa-knapp, 263
 - skicka-knapp, 261–62
 - textfält, 257
 - uppladdning av dokument, 266
 - valbox, 254–56
 - vallista, 256
 - välja, 280–85
 - Kornet, 13, 196
 - kortkommando, 231–32
 - WCAG, 363
 - kravspecifikation, 19–20
 - kreditkort, 414
 - kryssruta, 252
 - etikett för, 268
 - passar för, 280–85
 - kund (roll, kändhet), 306
 - kundvagn, 394–98
 - göra offert av, 398
 - innehåll, 395
 - lägg i kundvagnen, 392
 - pris, 395
 - som jämförelseverktyg, 389
 - sortering, 397
 - spara, 397
 - tidsbegränsning, 397
 - kunskapsutbyte, 28
 - kursiv text, 96
 - kvar på samma sida. *Se* piruett
 - kvitto, 406
 - i guide, 291
 - kägel. *Se* radavstånd
 - källa (navigationstema), 173
 - kändhet, 304–9
 - anonym, 305
 - besökare, 305
 - gäst, 305
 - identifierad, 307
 - inloggad, 306
 - okänd, 305
 - köpbeslut, 391–94
 - köpknapp, 391
- L**
- label**, 269
 - lang**, 422
 - lansering (av webbplatsen), 32
 - layouttabell, 247, *Se även* tabell
 - WCAG, 356
 - ledtext. *Se* etikett
 - legend**, 269, 273
 - legitimering. *Se* autentisering
 - leta (efter produkt), 377–81
 - leveransmetod, 403
 - leveranstid, 382, 405
 - leveransvillkor, 396, 405
 - link**, 220, 234
 - listlåda. *Se* valbox
 - listor, 242–46
 - i bokstavsordning, 244
 - i nummerordning, 244
 - i tidsordning, 245
 - menyer HTML-kodade som, 130
 - navigation i, 244
 - sortering, 242
 - tomma, 246
 - listruta. *Se* valbox
 - livssituation (navigationstema), 164–65

- ljud, 75–76
 lyssna på produkt, 387
 WCAG, 349, 372
- LO, 147
- loggar, 33
- logotyp, 69–70
 avsändare, 337
 länk till ingångssida, 122
 placering, 78
 som svar på användarfråga, 34
- longdesc**
 på bilder, 61
 på ramar, 85
 WCAG, 349
- luft (designelement), 65
- lumpbod, 237
- länk, 115–21
 brusten, 121, 340
 bygga navigation av, 113
 dold, 232
 formulering, 115–18
 i formulär, 265
 navigationstema, 159
 skillnad mot knapp, 120
 symbol, 117
 till egna webbplatsen. *Se* länkbarhet
 utseende, 118–20
 WCAG, 368
- länkad bild. *Se* klickbar bild
- länkbarhet, 217–18
 ankare, 218
 betydelse för sökbarhet, 217
 blogg, 218
- länkstig. *Se* synlig sökväg
- läs mer-länkar, 125
- läsa. *Se* språk
- läsa information (webbapplikation), 301
- läsbarhet, 46–56
- läsförståelsetest (metod), 31
- lässvårigheter, 346
 marginaler, 55
 marginaljusterad text, 56
 skärmläsare som läshjälp, 347
 svårt läsa svenska, 105
- läsvänlighet, 92–101
- lättläst, 106
- Centrum för, 52, 105
- löftesbrott, 394
- löpsedel, 146–49, *Se även* ingångssida
 löpsedelsarkiv, 172
 ordnad enligt tid, 169
 ordnad enligt vikt, 185
- lösenord, 311–16
 bortglömt, 315
 byta, 314
 engånga, 316
 gemener och versaler, 314
 generera, 313–14
- lösenordsfält, 259
 etikett för, 268
 slå av minnesfunktionen, 259
- M**
- Malmö kommun, 135
- marginaljusterad text, 56
- marquee**, 360
- media** (för formatmall), 425
- medlem (roll, kändhet), 306
- mellanslag, fast, 97
- mental karta. *Se* karta: i användarens
 huvud
- meny, 128–42, *Se även* global meny,
 rullgardinsmeny, valboxmeny
 flikar, 136–37
 förhållande till förteckning, 142
 gruppering, 129
 hjälpmeny, 135
 löjligt kort, 133
 placering, 78
 som lista, 130
- merförsäljning, 384, 393, 396
- meta**
 för eftersändning, 422
 robots, 83, 216
 stänga av IEs bildverktyg, 59
- metadata, 218–20
 WCAG, 368
- metafor (navigationstema), 181
- metariktning, 220
- Microsoft, 102
- mikrobetalning, 410
- minibild. *Se* tumnagel
- minoritetsspråk, 106
- minsta gemensamma nämnare (mellan
 användare och avsändare), 27

SAKREGISTER

- minus (typografi), 97
- mm**, 353
- mobiltelefon
 - autentisering via, 317
 - betala med, 410
 - surfa med, 345
 - utan javascript, 427
- modalt fönster, 331
- modell (användbarhets)
 - fyra dörrar, 13
 - ISO 9241-11, 17
 - tre sorters design, 13
- modell (navigationstema), 160–68
- modem, 334
- motiv, 27
- MSN Toolbar, 186
- multiklickbar bild, 126–28
 - WCAG, 350, 351, 362
- multimedia, 72–76
 - bygga webbapplikation med, 303
 - WCAG, 349, 351, 358, 361, 372
- mus, 346
 - WCAG, 358
- museum (toppdoman), 226
- myndigheters e-tjänster, 299–300
- mål
 - användarens, 27, 28
 - mätbarhet, 24
 - navigationstema, 165–67
 - webbplatsens, 23
- målgrupp
 - navigationstema, 164–65
 - webbplatsens, 23
- mönster (som instruktion), 270
- N**
- name** (på ramar), 85
- nav (på hjultopologi), 293
- navigation, 112–56, *Se även*
 - navigationens tema
 - brödsmulor, 152–55
 - flikar, 136–37
 - folksonomi, 151
 - framstegsindikator, 155–56
 - förteckning, 142–44
 - global meny, 134
 - hjälpmeny, 135
 - huvudnavigation, 201
 - i listor, 244
 - i uppdelat innehåll, 233–35
 - inbyggd i webbläsaren, 202
 - index-sida, 145
 - innehållsförteckning, 149–51
 - inom sidan, 230–32
 - introduktion, 145, 378
 - karta, 128
 - klickbar bild, 126
 - kompletterande, 201
 - kontrollerad av skyddsnät, 279
 - länk, 115–21
 - läs mer-länkar, 125
 - löpsedel, 146–49
 - mellan webbplatser, 235–37
 - meny, 128–42
 - multiklickbar bild, 126–28
 - nästa sida, 122–25
 - problem med formulär, 278
 - rullgardinsmeny, 137–41
 - sakregister, 151–52
 - separerad från sidan, 374
 - social, 183
 - styrd av tunnel, 279
 - synlig sökväg, 152–55
 - valboxmeny, 141
 - navigationens tema, 156–89
 - association, 159
 - berättelse, 181
 - bild, 180
 - egenskap, 168, 178
 - funktion, 177
 - färg, 178
 - författare, 173
 - genre, 176
 - geografi, 177
 - gruppbetende, 184
 - historia, 186
 - kategori, 161
 - källa, 173
 - livssituation, 164
 - länkar, 159
 - metafor, 181
 - modell, 160
 - mål, 165
 - målgrupp, 164
 - organisation, 167

- popularitet, 183
 pris, 178
 rubrik, 172
 sidtitel, 172
 språk, 175
 storlek, 178
 sökning, 187
 taxonomi, 161
 tid, 169
 uppgift, 165
 vikt, 185
 ämne, 161
 net (toppdomän), 226
 Nielsen, Jakob, 312
nofollow, 217
noframes, 85
noscript, 432
 notis, 147
 nu (toppdomän), 226
 numeriskt fält, 274
 numerus. *Se* singular
 nummer
 avrundning, 96
 delning av, 97
 nummerordning, 192
 i listor, 244
 nyheter (kortkommando), 231
 nyligen besökta sidor, 186
 ny-markering (av puffnotiser), 149
 nytt fönster. *Se* fönster
 nästa sida, 122–25
 boktopologi, 198
 tidsordning, 124
 uppdelat innehåll, 233
 nät (topologi), 195
- O**
- object**, 422
 obligatoriska uppgifter (i formulär), 274
 offert, 398
 OK-knapp. *Se* skicka-knapp
 okänd (kändhet), 305
ol, 242
 Om webbplatsen (sida)
 info om kakor, 326
 kortkommando, 231
 ompekning. *Se* eftersändning
- område. *Se* bunt
onblur, 429, 430
onchange, 429
onclick, 430, 432
ondblclick, 430
one-click shopping, 409
onfocus, 429, 430
onkeydown, 430
onkeypress, 430
onkeyup, 430
onload, 429
onmousedown, 430
onmouseout, 430
onmouseover, 430
onmouseup, 430
onsubmit, 432
onunload, 429
optgroup, 256
 orderhistorik, 407, 416
 orderstatus, 416
 org (toppdomän), 226
 organisation (navigationstema), 167–68
 organisationsschema. *Se* navigationens tema
- P**
- page down*, 80
 paketspårning, 416
 pappersprototyp (metod), 31
pc, 353
 PDF, 439–42
 länk till, 117
 penningorientering, 37
 permalänk, 149
 personas (metod), 27
 personlighet, 37, 339
 piruett (topografi), 296–97
 plural, 95
 PNG (bildformat), 433
point of no return. *Se* utan återvändo
 popularitet
 navigationstema, 183
 sortering, 193
pop-up. *Se* valbox
 popup-blockerare, 331
 PowerPoint, 439
 Powers of 10, 178

SAKREGISTER

- prenumeration, 218, 227–29
 - via e-post, 229
 - via RSS, 229
 - presentation, 74, *Se även* bildspel
 - pris
 - effekt av rabattkod, 415
 - i kassan, 405
 - i kundvagn, 395
 - navigationstema, 178
 - på produkt, 382
 - privilegium. *Se* behörighet
 - procent (textstorlek), 47
 - processanalys (metod), 25
 - produkt
 - 3D-bild, 386
 - anpassad, 410–12
 - anpassning av, 384
 - antal, 384
 - beskrivning, 382, 383
 - betyg, 383
 - bild, 382, 386
 - färdiga konfigurationer, 412
 - färg, 386
 - förbruknings-, 378, 380
 - jämförelser, 388–91
 - jämförelsetabell, 390
 - kod, 382
 - leta upp, 377–81
 - leveranstid, 382
 - ljud, 387
 - namn, 382
 - pris, 382
 - recension, 378, 383, 390
 - reservation, 394
 - reserverad, 412–13
 - skriva ut beskrivning, 391
 - specifikation, 384
 - standardiserad, 376–410
 - storleksuppfattning, 386
 - tillbehör, 384
 - utgången, 381
 - vikt, 387
 - värdering av, 381–88
 - produktion (av webbplatsen), 32
 - programmeny. *Se* rullgardinsmeny
 - prototyp (metod), 31
 - pt, 47, 353
 - publicerad (sittid), 170
 - publiceringssystem
 - ange bildskapare, 60
 - ange viktighet hos ändring, 171
 - hastighet, 335
 - kontrollera trasiga länkar, 341
 - metadata, 218
 - rensa gamla sidor, 239
 - skriva bildtexter, 59
 - typografiska tecken, 98
 - uppföljning, 32
 - webbadressens utformning, 225
 - ändra grafisk design, 40
 - puff, 147
 - puffnotis, 147
 - Pul.nu, 44
 - pull-down menu*. *Se* rullgardinsmeny, valboxmeny
 - punkt utan återvändo. *Se* utan återvändo
 - punktlista (avstånd mellan punkterna), 53
 - px, 47, 353
 - på samma punkt. *Se* piruett
 - påbörjad (sittid), 170
- ## Q
- q, 354, 420
 - Quill, 379
- ## R
- rabattkod, 405, 415
 - radavstånd, 53
 - egen anpassning, 374
 - radioknapp, 253
 - etikett för, 268
 - passar för, 280–85
 - radlängd. *Se* spaltbredd
 - ram på bild, 126
 - ramar, 83–85
 - i webbapplikationer, 286
 - WCAG, 349, 366
 - rangordning, 193
 - RDF Site Summary*. *Se* RSS
 - Really Simple Syndication*. *Se* RSS
 - recension (av produkt), 378, 383, 390
 - redaktör. *Se* ansvarig
 - redirect*. *Se* eftersändning
 - referensgrupp, 26

- Regeringen, 21, 49, 117, 130
 register. *Se* sakregister
 registrering (skapa användarkonto), 402, 407
 reklamblockerare, 332
rel, 217
 relevans (sortering), 193
 sortering av sökresultat, 213
 rensa-knapp, 263
 representation, 114
 resebyrå. *Se* anpassad produkt
 reservation, 394, 412–13
 ta tillbaka, 413
 tidsbegränsning, 413
reset. *Se* rensa-knapp
 retur (av e-handlad produkt), 396, 405, 407, 417
Rich Site Summary. *Se* RSS
 Riksdagen, 21, 69, 102, 123, 150, 177
 roll, 304
 för gäst, 305
 för identifierad, 308
 för inloggad, 306
 för okänd, 305
 förhållande till kändhet, 309
 Rowling, J.K., 183
 RSS, 229, 442
 rubrik, 56–57
 bild, 57
 navigationstema, 172
 placering, 78
 som svar på användarfråga, 35
 struktur i HTML, 421
 text, 56
 rullgardin. *Se* valbox
 rullgardinsmeny, 137–41
 använda utan mus, 141
 rullista. *Se* valbox
 råd
 läsanvisning, 11
 skall, bör, tips, 11
 undantag, 11
 rättelser, 241
 rättighet. *Se* behörighet
 röst, 90
S
 sajt. *Se* webbplats
- sajtkon, 70
 sakregister, 151–52
 länkar till, 122
 sammanställning
 av order, 404
 i guide, 290, 292
 Sandvik, 176
 schema. *Se* navigationens tema
scope (i layouttabell), 249
screen reader. *Se* skärmläsare
 se (toppdomän), 226
select list. *Se* vallista
 selectlista. *Se* valbox, vallista
 selektion. *Se* urval
 semantik
 i formatmall, 423
 i HTML, 420
 session, 309–10
 identitet i kaka, 309
 identitet i webbadressen, 225, 309
 tidsbegränsning, 309, 320
shopping cart. *Se* kundvagn
 shoppingkasse. *Se* kundvagn
 Siba, 389
 sida. *Se* webbsida
 sida vid sida. *Se* jämförelsetabell
 sidinnehållsförteckning, 230
 sidtitel, 220–22
 betydelse för sökbarhet, 222
 navigationstema, 172
 SIF, 135
 signatur (i st f riktigt namn), 309
single sign-on, 317
 singular, 95
site map. *Se* innehållsförteckning, webbkarta
 SJ, 50, 413
 Skandiabanken, 68, 91
 skapa information (webbapplikation), 301
 skapad (sittid), 170
 skelettsajt (metod), 31
 skicka-knapp, 261–62, *Se även* knapp
skip intro, 72, 199
 skiss (metod), 31
 skriva ut. *Se* utskrift
 skrivregler. *Se* stilguide, skrivråd
 skrivråd, 95–101

SAKREGISTER

- för databaser, 95
- för människor, 95
- skyddsnet, 279
- skärmflimmer
 - WCAG, 359
- skärmförstoring, 347
- skärmläsare, 346–47
 - endimensionell, 347
 - formatmallar för, 425
 - röstlägen, 347, 425
 - simulering av, 438
- skärmstorlek, 81–83
 - egen anpassning, 374
 - för synsvaga, 348
- Slashdot, 336
- slogan (för webbplatsen), 34, 338
- slump (sortering), 194
- snabbkommando. *Se* kortkommando
- snabbköp. *Se* standardiserad produkt
- snabbvalstangent. *Se* kortkommando
- social navigation, 183
- sortering, 189–94
 - alfabetisk, 189–91
 - av kundvagn, 397
 - av listor, 242
 - enligt förteckning, 193
 - i bokstavsordning, 189–91
 - i databasordning, 194
 - i nummerordning, 192
 - i popularitetsordning, 193
 - i rangordning, 193
 - i relevansordning, 193
 - i tidsordning, 191
 - i viktighetsordning, 193
 - slumpmässig, 194
- sortiment, 381
- spaltbredd, 53–55
 - egen anpassning, 374
- spamrobotar, 324
- spara (under inmatning), 303
- specifikation (för produkt), 384
- Spool, Jared, 203
- Spray, 267
- språk, 89–105, *Se även* flerspråkig webbplats, språkmeny
 - byråkratsvenska, 89
 - effekt på varumärke, 38
 - en av fyra dörrar, 14
 - förhållande till den grafiska designen, 87
 - förhållande till informationsdesignen, 106
 - förhållande till interaktionsdesignen, 107
 - förhållande till tillgängligheten, 107
 - granskning, 94
 - HTML-kod för, 422
 - navigationstema, 175
 - påverkan på förtroendet, 107
 - uppföljning, 33
 - utvärdering av, 22–36
 - WCAG, 355, 371
- språkmeny, 175
 - med flaggor, 101, 175
 - placering, 79
 - som text, 101
- standardiserad produkt, 376–410
- startside. *Se* ingångssida
- statistik, 33
 - användarbeteende, 184
- steg-för-steg. *Se* guide
- stilguide, 93
- stilmall. *Se* formatmall
- stjärna (topologi). *Se* hjul
- Stockholms stad, 146
- storlek
 - navigationstema, 178
 - på webbplats, 237
- struktur (en av fyra dörrar), 15
- Studera.nu, 136
- stylesheet. *Se* formatmall
- stå bakom (metod), 23
- submit. *Se* skicka-knapp
- summary, 248
- Svensk Adressändring, 328
- Sverige.se, 160, 165, 166
- Sveriges Kommuner och Landsting, 21, 145, 148, 213, 227
- SVG, 365
- syfte (webbplatsens), 23, 338
- symbol, 67–69
 - för länk, 117
 - för myndigheters e-tjänster, 299–300
 - texttecken som, 421
- synlig sökväg, 152–55

- kategori, 154
- placering, 79
- stig, 155
- vägen hem, 153
- synskada, 345
- säker förbindelse, 344
- säkerhet (förhållande till användbarhet), 324
- Söderström, Jonas, 13
- sökbarhet, 215–17, *Se även* sökning
 - robots** (fil), 217
 - robots** (metatagg), 216
 - sidtitel, 222
 - webbadress, 223
- sökloggar, 33, 378
- sökmotoroptimering. *Se* sökbarhet
- sökning, 203–15, *Se även* sökbarhet
 - and/or. *Se* och/eller
 - dokumenttyp, 207
 - e-handel, 378
 - flera språk, 209
 - gränssnitt, 207
 - i ramar, 83
 - i webbapplikationer, 286
 - inaktuell innehåll, 209, 240
 - kortkommando, 231
 - navigationstema, 187
 - och/eller, 206
 - placering av sökfält, 79
 - presentation av resultat, 210–15
 - på flera ord, 205
 - på synonymer, 205
 - skräddarsydda resultat, 214
 - stavningskontroll, 205
 - syntax, 208
 - topologi, 200
 - WCAG, 369
 - är ett mysterium, 204
- T**
- ta bort information (webbapplikation), 301
- tabbordning, 230
 - WCAG, 363
- tabell, 247–50, *Se även* layouttabell
 - i stället för formatmall, 249
 - utskrift, 249
 - WCAG, 355
- tabindex**, 231
- table**. *Se* tabell
- tabs**. *Se* flikar
- tabulering. *Se* tabbordning
- tangentbord, 346
 - WCAG, 358
- tankestreck (typografi), 97
- task oriented*. *Se* uppgift
- taxonomi, 161
- tbody**, 249
- TCO, 236
- teckenspråk, 106
- teknik, 418–42
 - utvärdering av, 31
- Tele2, 137, 140
- tema. *Se* navigationens tema
- test
 - antal testpersoner, 26
 - med olika webbläsare, 437–39
 - slutttest, 32
- textfält, 257
 - etikett för, 268
 - flerradigt, 258
 - instruktion inuti, 269
 - val av, 280–85
- textjustering
 - centrerad, 56
 - högerjusterad, 56
 - marginaljusterad, 56
- textstorlek, 46–50
 - användarstyrd, 47–50, 353
 - egen anpassning, 373
 - måttenheter, 47
 - WCAG, 353
- textversion
 - WCAG, 366
- tfoot**, 249
- th**, 248
 - i layouttabell, 249
- thead**, 249
- thumbnail*. *Se* tumnagel
- tid
 - blogg, 169
 - navigationstema, 169–72
 - relativ, 99, 100
 - sortering, 191
 - sorteringsordning för listor, 245

SAKREGISTER

- sorteringsordning för sökresultat, 213
 - tidsavstånd, 99, 100
 - tidens tand, 238
 - tidsbegränsning
 - av kundvagn, 397
 - av reservation, 413
 - av session, 309, 320
 - tidsfördröjd frysning av inmatning, 302
 - tidsordning (nästa sida), 124
 - tidsstyrning, 333
 - WCAG, 360
 - tillbaka-knapp. *Se* bakåtknapp
 - tillbehör (till produkt), 384
 - tillfredsställelse (definition i ISO 9241-11), 17
 - tillgänglighet, 345–75, *Se även* WCAG
 - anpassa efter egna behov, 373
 - bara tangentbordet, 346
 - Braille-skärm, 346
 - effekt på varumärke, 39
 - egenskap hos fyra dörrar, 15
 - färgblind, 352
 - för apparater, 345
 - för funktionshindre, 345
 - för söktjänster, 345
 - förhållande till språket, 107
 - hos webbapplikationer, 300
 - ingen mus, 346
 - javascript, 426–33
 - kognitiva funktionshinder, 346
 - nytt fönster, 331
 - PDF, 442
 - ramar, 84
 - skärmförstoring, 347
 - skärmläsare, 346–47
 - skärmläsare som läshjälp, 347
 - synskada, 345
 - testning av, 373, 438
 - utvärdering av, 31
 - tillit. *Se* förtroende
 - tilltal, 89–92
 - i formulär, 271
 - tillverkare (navigationstema), 179
 - titel (på webbsida). *Se* sidtitel
 - title, 62
 - på länkar, 116
 - på multiklickbara bilder, 127
 - på ramar, 85
 - på tabell, 248
 - på webbsida. *Se* sidtitel
 - topologi, 195–201
 - bok, 198
 - för guide, 288
 - hjul, 293–95
 - hos flerspråkig webbplats, 103
 - nät, 195
 - piruett, 296–97
 - sökning, 200
 - träd, 195
 - toppdomän, 226
 - tracking. *Se* paketspåring
 - travel (toppdomän), 226
 - tre sorters design (modell), 13
 - Trelleborg, 125, 139
 - trust. *Se* förtroende
 - Trygg-Hansa, 182
 - träd (topologi), 195–97
 - tumnagel, 63–65
 - av produkt, 382
 - tumregler, 18
 - tunnel, 279
 - typografi, 46–57
 - röstläge istället för, 347
 - typografiska tecken, 97
 - typsnitt, 51–53
 - egen anpassning, 373
- ## U
- ul, 242
 - Underkonstruktion, 21
 - Unicef, 385, 399
 - uppföljning (metod), 32–33
 - uppgift (navigationstema), 165–67
 - uppladdning av dokument (kontroll), 266
 - upplösning. *Se* skärmstorlek
 - Uppsala Monitoring Centre, 180
 - url. *Se* webbadress
 - urval, 194–95
 - utan återvändo, 298–99
 - i guide, 291
 - utformning. *Se* grafisk design
 - utloggning, 319
 - utseende (en av fyra dörrar), 14

- utskrift, 85–86
 - av produktbeskrivning, 391
 - av ramar, 84
 - av tabell, 249
 - av webbapplikationer, 286
- utvärdering (metod), 30
- V,W**
- W3C, 348, 364, 434
- valbox, 254–56
 - etikett för, 268
 - passar för, 280–85
- valboxmeny, 141
- validering
 - av formatmall, 424
 - av HTML, 420
 - WCAG, 352
- vallista, 256
 - etikett för, 268
 - passar för, 280–85
- vanliga frågor (FAQ)
 - exempel på målorienterad navigation, 166
 - kortkommando, 231
- vara. *Se* produkt
- varukorg. *Se* kundvagn
- varumärke, 37–41
 - domän, 226
 - introduktionsbildspel, 199
 - skada av löftesbrott, 394
 - som svar på användarfråga, 35
 - webbens betydelse för, 38
- WCAG, 348–73
 - ambitonsnivåer, 348
 - animation, 349
 - ASCII-bilder, 370
 - bild, 349, 372
 - blinkningar, 360
 - bokstavsbilder, 370
 - citatt, 354
 - dokumentstruktur, 354
 - formatmall, 352
 - färg, 351
 - förhållande till boken, 19
 - förkortning, 355
 - HTML, 352
 - händelsehanterare, 362
 - innehållsförteckning, 368
 - javascript, 358
 - klickbar bild, 349
 - kontrast, 351
 - kortkommando, 363
 - lagstiftning, 348
 - layouttabell, 356
 - ljud, 349, 372
 - länk, 368
 - metadata, 368
 - multiklickbar bild, 350, 351, 362
 - multimedia, 349, 351, 358, 361, 372
 - nytt fönster, 363
 - prioriteter, 348
 - ramar, 349, 366
 - riktlinjer, 349
 - skärmflimmer, 359
 - språk, 371
 - språkangivelse i koden, 355
 - sökning, 369
 - tabbordning, 363
 - tabell, 355
 - tangentbord, 358
 - textstorlek, 353
 - textversion, 366
 - tidsstyrning, 360
 - tillgänglighetstestning, 373
 - utan formatmall, 357
 - utan mus, 358
 - validering, 352
 - video, 349
- Web Content Accessibility Guidelines. Se* WCAG
- webb (betydelse för varumärke), 38
- webbadress, 223–26
 - betydelse för sökbarhet, 223
 - för webbapplikationer, 286
 - med och utan www, 226
 - sessionsidentitet, 225
 - svenska tecken, 223
 - teknikberoende, 224
 - till inaktuellt innehåll, 240
- webbapplikation, 285–303
 - användaröppnade fönster, 333
 - användbarhet, 300
 - guide, 288–93
 - hjul, 293–95
 - piruett, 296–97

SAKREGISTER

- ramar, 84
 - skillnad mot informationswebb, 286
 - skillnad mot traditionell applikation, 286
 - tillgänglighet, 300
 - utan återvändo, 298–99
 - webbkarta, 150
 - webblogg. *Se* blogg
 - webbläsare, 434–39
 - anpassning till, 435
 - Firefox, 437
 - Internet Explorer, 434
 - kontroller, 332
 - köra javascript, 436
 - Netscape, 434
 - Opera, 436
 - Safari, 437
 - säker autentisering, 437
 - testa med, 437–39
 - tolka formatmallar, 435
 - webbplats
 - anpassa efter egna behov, 373
 - ansvarig för, 338
 - olika webbläsare, 437–39
 - storlek, 237
 - webbprofil, 42
 - definition, 43
 - metod, 26
 - skapa egen, 43
 - webbserver (hastighet), 335
 - webbsida, 76–81, *Se även* innehåll
 - ansvarig för, 338
 - nyligen besökta, 186
 - sidtider, 170
 - webmaster. *Se* ansvarig
 - Webmonkey, 234
 - vecket (sidgräns), 82
 - verklig identitet, 308
 - verktygstips. *Se* title
 - versaler, 96
 - versioner, 241
 - video, 74
 - WCAG, 349
 - vikt
 - navigationstema, 185
 - på produkt, 387
 - sortering, 193
 - viktighet. *Se* vikt
 - Villaägarnas Riksförbund, 276
 - wireframe (metod), 31
 - vision (metod), 29
 - visuell hierarki, 77
 - visuell test, 324
 - wizard. *Se* guide
 - Volvo Anläggningsmaskiner, 163
 - Word, 439
 - spara som HTML, 440
 - värdera (produkt), 381–88
- X**
- XHTML, 418, *Se även* HTML
 - version 1.0, 418
 - version 1.1, 419
 - version 2, 419
 - Xkom, 21
 - XML (orange bild), 442
- Y**
- Yahoo, 161
 - Yahoo Groups, 295
 - Ystad kommun, 158
- Å**
- ångra sig. *Se även* rensa-knapp
 - i webbapplikation, 302
 - återkoppling (metod), 32
 - återställ. *Se* rensa-knapp
- Ä**
- ämne, 161–64
 - ändamålsenlighet (definition i ISO 9241-11), 17
 - ändra information (webbapplikation), 301
 - ändra sig (i webbapplikation), 302
 - ändrad (sidtid), 170
 - ändringar, 241
- Ö**
- önskelista, 398
 - Örebro länsstyrelse, 374
 - översikt. *Se* innehållsförteckning